

جرم جعل و استفاده از سند مجعول در رویه دادگاهها

توحیدزینالے
وکیل پایه یک دادگستری

فهرست کلی

۱۱.....	مقدمه
۱۳.....	معرفی جرم جعل و استفاده از سند مجعول و نمونه شکوائیه
۱۵.....	مبحث اول: روند عملی رسیدگی به جرم در دادسرا و دادگاه
۲۲.....	مبحث دوم: معرفی جرم جعل و استفاده از سند مجعول
۲۵.....	ارکان تشکیل دهنده جرم جعل و استفاده از سند مجعول
۳۵.....	مبحث سوم: احکام ویژه در خصوص جرم جعل و استفاده از سند مجعول
۳۷.....	مبحث چهارم: تشریفات رسیدگی به جرم جعل
۴۳.....	جرم جعل و استفاده از سند مجعول در آرای دیوان عالی کشور
۴۵.....	مبحث اول: آراء وحدت رویه دیوان عالی کشور
۵۴.....	مبحث دوم: آرای اصراری دیوان عالی کشور
۶۵.....	مبحث سوم: آرای شعب دیوان عالی کشور
۱۱۱.....	جرم جعل و استفاده از سند مجعول در آرای دادگاهها
۲۲۳.....	جرم جعل و استفاده از سند مجعول در نشستهای قضائی
۲۹۷.....	جرم جعل و استفاده از سند مجعول در نظریه‌های مشورتی
۳۱۳.....	جرم جعل و استفاده از سند مجعول در قوانین و مقررات
۳۱۵.....	از قانون مجازات اسلامی
۳۲۰.....	از قانون جرایم رایانه‌ای
۳۲۱.....	از قانون تخلفات، جرائم و مجازاتهای مربوط به اسناد سجلی و شناسنامه
۳۲۲.....	از قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲
۳۲۳.....	منابع و مأخذ

فهرست جزئی

۱۱.....	مقدمه
۱۳.....	معرفی جرم جعل و استفاده از سند مجعول و نمونه شکوائیه
۱۵.....	مبحث اول: روند عملی رسیدگی به جرم در دادسرا و دادگاه
۱۵.....	گفتار اول: تنظیم شکوائیه و مراجعه به دادسرای صالح
۱۹.....	گفتار دوم: ارجاع پرونده به دادگاه بدوی و تعیین وقت رسیدگی
۲۰.....	گفتار سوم: ارجاع پرونده به دادگاه تجدیدنظر و تعیین وقت رسیدگی

- گفتار چهارم: اجرای حکم در دادرسی محل وقوع جرم ۲۱
- مبحث دوم: معرفی جرم جعل و استفاده از سند مجعول ۲۲**
- گفتار اول : تعریف جرم جعل ۲۲
- گفتار دوم : تعریف جرم استفاده از سند مجعول ۲۳
- ارکان تشکیل دهنده جرم جعل و استفاده از سند مجعول ۲۵**
- گفتار اول: رکن قانونی جرم جعل و استفاده از سند مجعول ۲۵
- گفتار دوم: رکن مادی جرم جعل و استفاده از سند مجعول ۲۵
- گفتار سوم: رکن معنوی جرم جعل و استفاده از سند مجعول ۳۳
- مبحث سوم: احکام ویژه در خصوص جرم جعل و استفاده از سند مجعول ۳۵**
- گفتار اول : شروع به جرم، جرم جعل و استفاده از سند مجعول ۳۵
- گفتار دوم : معاونت در جرم جعل و استفاده از سند مجعول ۳۵
- گفتار سوم : شرکت در جرم جعل و استفاده از سند مجعول ۳۶
- مبحث چهارم: تشریفات رسیدگی به جرم جعل ۳۷**
- گفتار اول: صلاحیت مراجع قضائی در رسیدگی به این جرم ۳۷
- گفتار دوم: طریقه تقدیم شکوائیه و هزینه‌های قانونی آن ۳۷
- شکوائیه جعل سند عادی ۴۰
- جرم جعل و استفاده از سند مجعول در آرای دیوان عالی کشور ۴۳**
- مبحث اول: آراء وحدت رویه دیوان عالی کشور ۴۵**
۱. قابل تخفیف بودن مجازات جعل و کلاهبرداری در صورت گذشت شاکی خصوصی ۴۵
۲. جعل و استفاده از سند مجعول توسط شخص جاعل ۲۲۴ ۴۹
- مبحث دوم : آرای اصراری دیوان عالی کشور ۵۴**
۱. جعل مادی و مفادی ۵۴
۲. احراز جعل و دلایل اثباتی ۵۹
- مبحث سوم: آرای شعب دیوان عالی کشور ۶۵**
۱. مرجع صالح در رسیدگی به جرائم جعل و سند مجعول ۶۵
۲. تخفیف مجازات اتهامات جعل، استفاده از سند مجعول و خیانت در امانت ۶۶
۳. تعدد مادی جعل و استفاده از سند مجعول توسط جاعل ۷۳
۴. مرجع قضائی صالح در رسیدگی به جرم جعل در خصوص دستکوب نمودن شماره شاسی خودرو ۷۷
۵. تهدید با استفاده از عنوان جعلی ۷۸
۶. لزوم اثبات جعلی بودن مدارک در دادگاه صالح جهت قابلیت استناد برای اعاده دادرسی ۷۹

۷. حدوث اختلاف در صلاحیت رسیدگی به جرائم جعل و استفاده از سند مجعول و فروش مال غیر... ۸۲
۸. عدم شمول مرور زمان در استمرار جرم ۸۳
۹. حدوث اختلاف در صلاحیت رسیدگی به اتهام سرقت و نگهداری اسناد جعلی ۸۶
۱۰. تعدد معنوی استفاده از سند مجعول و انتقال مال غیر ۸۷
۱۱. عدم تعدد مادی جرم استفاده از سند مجعول برای کلاهبرداری ۸۹
۱۲. مستقل نبودن جرم جعل و استفاده از سند مجعول در کلاهبرداری ۹۲
۱۳. تعدد معنوی جعل و تحصیل مال از طریق نامشروع ۹۳
۱۴. جعل عنوان دولتی و اخذ نوشته با عنف و تهدید ۹۵
۱۵. مرجع صالح در رسیدگی به جرم جعل مدارک و کلاهبرداری ۹۸
۱۶. جعل امضای مقامات به قصد اضرار ۱۰۰
۱۷. عدم ارائه اصل مبادیه‌نامه جعلی و عدم امکان استناد به فتوکپی آن ۱۰۰
۱۸. ادعای جعل امضا سند عادی به استناد بی‌سوادی خواهان ۱۰۱
۱۹. جرم نبودن جعل و الحاق در تصویر اسناد رسمی ۱۰۳
۲۰. عدم شمول عنوان جعل صرف تهیه تصویر از قبوض ۱۰۴
۲۱. مجازات جعل و استفاده از سند مجعول ۱۰۵
۲۲. مشارکت در جعل شناسنامه و وکالت‌نامه ۱۰۷
- جرم جعل و استفاده از سند مجعول در آرای دادگاه‌ها ۱۱۱**
۱. ثبت ملک به نام خود با جعل سند ۱۱۳
۲. تعدد مادی جعل، استفاده از سند مجعول و انتقال مال غیر ۱۱۵
۳. تعدد معنوی جعل با انتقال مال غیر ۱۱۸
۴. عدم وجاهت قانونی تعیین مجازات برای جرم جعل به عنوان جرم مستقل ۱۲۲
۵. جرم جعل مقدمه کلاهبرداری است و جرم مستقل محسوب نمی‌شود. ۱۲۴
۶. جعل چک و استفاده از آن با علم و اطلاع ۱۲۶
۷. جعل مدرک تحصیلی و حصول ضرر اجتماعی ناشی از آن ۱۲۸
۸. انتقال خط تلفن با سند جعلی ۱۳۲
۹. تقلیل مجازات جزای نقدی در جرم جعل با در نظر گرفتن وضع خاص محکوم‌علیه ۱۳۵
۱۰. تعدد مادی استفاده از سند مجعول و تحصیل مال غیر از طریق نامشروع ۱۳۶
۱۱. جعل و استفاده از سند مجعول ۱۵۱
۱۲. جعل وکالت‌نامه و استفاده از سند مجعول فروش مال غیر ۱۶۱
۱۳. غصب عنوان و جعل کارت شناسایی بیت رهبری ۱۶۵
۱۴. جعل و استفاده از سند مجعول مقوم کلاهبرداری ۱۶۷

۱۷۰ رکن مادی جرم جعل
۱۷۲ نقش ضرر در تحقق جرم جعل
۱۷۳ فرع بودن بزه استفاده از سند مجعول بر مجعول بودن سند
۱۷۵ استفاده از سند مجعول یک جرم آنی است
۱۸۲ جعل در فاکتور
۱۸۴ تعدد معنوی جعل استفاده از سند مجعول و کلاهبرداری
۱۸۶ تعدد معنوی جعل و کلاهبرداری
۱۹۰ کلاهبرداری از طریق عنوان مجعول
۱۹۴ عدم تطابق امضاء
۱۹۶ عدم اطلاع از مجعول بودن چک
۱۹۷ مشارکت در جعل و استفاده از سند مجعول
۱۹۸ عدم صدق عنوان جعل به فتوکپی غیر مصدق اسناد
۲۰۰ جعل سند عادی و استفاده از سند مجعول
۲۰۱ استفاده از اسناد مجعول یا کارت شناسایی یا اوراق هویت
۲۰۳ در بزه جعل ضرر از عناصر متشکله آن است
۲۰۴ جعل گواهی‌نامه و استفاده از آن
۲۰۶ کشف سند مجعول لازمه تحقق بزه جعل
۲۰۷ لازمه تحقق جرم جعل، رکن ضرر آن نسبت به شاکی است
۲۰۸ مرور زمان در بزه جعل
۲۰۹ جعل و استفاده از علامت تجاری شرکت باتری سازی
۲۱۰ معاونت در جعل سند رسمی
۲۱۱ اثبات و احراز رکن ضرر در تحقق جرم جعل ضروری است
۲۱۳ عدم احراز جاعل بودن دارنده سند با اثبات جعلی بودن سند
۲۱۴ فقدان سوءنیت در جعل و استفاده از شناسنامه مجعول متعلق به خود
۲۱۵ سفید امضا بودن چک به معنای جعل مندرجات آن نیست
۲۱۶ جعل در تاریخ متن چک
۲۱۸ لزوم اضرار به غیر جهت تحقق بزه جعل
۲۱۹ جعل علامت تجاری و صنعتی و استفاده از علامت مجعول
۲۲۰ جعل ویزا برای خروج از کشور
۲۲۳ جرم جعل و استفاده از سند مجعول در نشست‌های قضائی
۲۲۵ تغییر در مندرجات شناسنامه

۲. اثبات عدم احراز سوءنیت شاکی، در انتساب عمل مجرمانه به مشتکی عنه ۲۲۶
۳. دست‌کاری در مبلغ چک دریافتی از اداره مخابرات ۲۲۷
۴. تغییر تاریخ صدور پروانه کسب ۲۲۹
۵. مواد ۵۲۳ و ۵۳۶ قانون مجازات اسلامی و جعلی بودن امضاهای ذیل استشهادیه ۲۳۰
۶. شبیه‌سازی در جعل ۲۳۱
۷. جعل امضا با اجازه صاحب امضا ۲۳۲
۸. جعل مفاد اسناد غیررسمی ۲۳۳
۹. تغییر یا حذف یا اضافه یا الحاق کردن کلمه‌ای در فتوکپی سند و اقدام به سندسازی ۲۳۴
۱۰. جعل جرم مستقل و دارای ارکان مادی خاص خود ۲۳۶
۱۱. تغییر تاریخ چک ۲۳۸
۱۲. درج خلاف واقع محل اقامت یا شغل متعاملین از سوی سردفتر ۲۳۹
۱۳. نوشتن تاریخ بر روی چک بدون تاریخ ۲۴۰
۱۴. جعل و تکثیر بلیت اتوبوس شرکت واحد ۲۴۱
۱۵. عنوان واحد جرم برای جعل و استفاده از سند مجعول حسب نظر دادگاه تجدیدنظر ۲۴۳
۱۶. جعل و استفاده از سند مجعول ۲۴۴
۱۷. معرفی شخص دیگر به جای محکوم‌علیه به اجرای احکام ۲۴۶
۱۸. خرید و فروش چک‌های مسافرتی با علم به مجعول بودن آن‌ها ۲۴۷
۱۹. ضرورت اثبات ضرر در تحقق بزه جعل ۲۴۹
۲۰. جعل سند و استفاده از آن برای دریافت وام ۲۵۰
۲۱. استفاده از چک مجعول ۲۵۱
۲۲. عنوان مجرمانه واگذاری چک مسروقه پس از نوشتن و امضای آن ۲۵۳
۲۳. جعل در اسناد سجلی ۲۵۴
۲۴. تحقق جعل در صورت تغییر محل اقامت شرکت در کارت شناسایی ۲۵۵
۲۵. تحقق جعل در صورت سوءاستفاده از بی‌سوادی امضاکننده و دگرگون ساختن واقعیت ۲۵۶
۲۶. تقلید یا جعل علائم تجاری ۲۵۷
۲۷. عنوان مجرمانه امضا و استفاده از چک متعلق به غیر با وجود عدم شباهت امضا ۲۵۸
۲۸. دخالت غیرمجاز در مشاغل غیردولتی ۲۵۹
۲۹. اخذ سند مالکیت با تاریخ غیرواقعی ۲۶۰
۳۰. مسئولیت بانک در ارائه دسته چک به زوج با مدارک زوجه ۲۶۱
۳۱. مرور زمان در مجازات مقرر در ماده ۵۲۵ قانون مجازات اسلامی (ماده ۲۵ قانون تعزیرات سابق) ۲۶۳
۳۲. استفاده از دو مهر در شرکت ۲۶۴

۲۶۴ مجازات مرتکب دو نوع جعل
۲۶۵ ۳۴. تغییر در مندرجات شناسنامه
۲۶۶ ۳۵. سرقت و استفاده از مهر بانک
۲۶۷ ۳۶. مجعول بودن امضاهای ذیل شهادت‌نامه مستند دعوا
۲۶۸ ۳۷. استفاده از ضمانت‌نامه جعلی در مراجع دولتی
۲۶۹ ۳۸. جعل امضا برای ارتکاب جرم کلاهبرداری
۲۷۰ ۳۹. عنوان جزایی معرفی شخص دیگری به جای متوفا و امضای سند به جای او
۲۷۲ ۴۰. دست‌کاری اسناد و مدارک بانک توسط آبدارچی
۲۷۳ ۴۱. توسل به وسایل متقلبانه برای ابراء ذمه
۲۷۴ ۴۲. الصاق عکس به شناسنامه بدون عکس دیگری و استفاده از آن
۲۷۵ ۴۳. ساختن پلاک تقلبی و جعل علائم ادارات دولتی
۲۷۶ ۴۴. صدور چک بدون تاریخ
۲۷۷ ۴۵. صدور قرار مناسب در صورتی که متهم ادعای جعل نسبت به چک بلامحل کند
۲۷۸ ۴۶. امضای چک متعلق به دیگری بدون اذن او و انجام معامله با آن
۲۸۰ ۴۷. تکلیف دادگاه در صورت ادعای امانی بودن یا جعلی بودن چک
۲۸۲ ۴۸. ادعای جعل در خصوص چک‌های بلامحل
۲۸۲ ۴۹. ماهیت مجازات حبس در قانون چک
۲۸۶ ۵۰. جعل امضای دارنده چک به قصد اخذ وجه یا تحصیل امتیاز
۲۸۸ ۵۱. الصاق عکس به شناسنامه شخص دیگر
۲۸۹ ۵۲. جعل چک و واگذاری آن به طلبکار به‌عنوان پرداخت اقساط
۲۹۱ ۵۳. استفاده از سند مجعول جهت دریافت کالا بزرگ
۲۹۳ ۵۴. چگونگی تحقق جرم جعل در وقت امضاء اوراق بدهکاری در شهرداری
۲۹۴ ۵۵. جعل در اسناد گواهی تحصیلی
۲۹۴ ۵۶. در خصوص چگونگی جعل دفترچه مرخصی و استفاده از آن
۲۹۶ ۵۷. استفاده از تمبر ابطال شده در دادخواست
۲۹۷ جرم جعل و استفاده از سند مجعول در نظریه‌های مشورتی
۲۹۹ ۱. جعل و استفاده از سند مجعولی در مورد افراد نظامی
۲۹۹ ۲. جعل و تزویر ساختن و نوشتن سند برخلاف واقع
۳۰۰ ۳. ثبت واقعه فوت برخلاف واقع
۳۰۰ ۴. ساختن پلاک تقلبی اتومبیل و استفاده از آن
۳۰۱ ۵. الصاق عکس بر روی مدارک بدون ممهور کردن آن

۶. تغییر و تبدیل نمرات امتحانی ۳۰۲
۷. جعل در اسناد رسمی و عادی ۳۰۲
۸. جعل و استفاده از سند مجعول در مورد جاعل ۳۰۳
۹. جعل فتوکپی اسناد ۳۰۳
۱۰. جعل در چک ۳۰۴
۱۱. جعل اظهارنامه ارزی ۳۰۴
۱۲. تعلیق مجازات در مورد شرکا و معاونین بزه اختلاس، ارتشاء و جعل ۳۰۴
۱۳. جعل و شرط تحقق وقوع بزه (عدم شباهت تام و اضرار آئی) ۳۰۵
۱۴. صدور چک بلامحل با امضای خود از حساب جاری شخص دیگری ۳۰۶
۱۵. صدور چک بلامحل از حساب جاری مشترک ۳۰۶
۱۶. محکمه صالح در رسیدگی به چند جرم متهم از درجات مختلف ۳۰۷
۱۷. استرداد، ضبط، معدوم شدن سندی که جعلیت آن احراز شده ۳۰۸
۱۸. مطلق نبودن قانون جدید اخف از قانون سابق ۳۰۹
۱۹. جرم جعل و استفاده از سند مجعول ۳۱۰
- جرم جعل و استفاده از سند مجعول در قوانین و مقررات ۳۱۳
- از قانون مجازات اسلامی ۳۱۵
- فصل پنجم - جعل و تزویر ۳۱۵
- از قانون جرایم رایانه‌ای ۳۲۰
- از قانون تخلفات، جرائم و مجازات‌های مربوط به اسناد سجلی و شناسنامه ۳۲۱
- از قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲ ۳۲۲
- منابع و مأخذ ۳۲۳

مقدمه

معمولاً رویه عملی دادگاه‌ها در استنباط از قوانین و مقررات در جهت انطباق با مصادیق واقعی تا حدودی با آنچه در کلاس‌های تئوریک دانشگاه‌ها به دانشجویان حقوق آموزش داده می‌شود متفاوت است البته روند آموزشی و طریق ارائه مطالب در کلاس‌های درسی هم به شکلی است که برای طی مراحل تحصیلی صرف مطالعه و پاسخ به سؤالات به صورت تئوری و بدون تطبیق با مصادیق عملی کفایت می‌کند. به این ترتیب معمولاً چون امکان انجام کار عملی حین تحصیل در دانشگاه برای دانشجویان این رشته وجود ندارد فارغ‌التحصیلان وقتی مشغول به کار می‌شوند با کمبود آگاهی و اطلاعات از رویه قضائی و شیوه استدلال و استنباط عملی دادگاه‌ها مواجه هستند؛ لیکن اهمیت آگاهی از رویه قضائی با اشتغال به کار و فعالیت بر هیچ فارغ‌التحصیل حقوقی پوشیده نیست. بی تردید تنها منبع آموزش عملی وکالت، قضاوت و به‌طور کلی رشته حقوق، قبل از حضور عملی در دادگاه‌ها و جلسات رسیدگی، رویه‌های قضائی می‌باشد؛ به عبارت دیگر، مطالعه تصمیمات، پرسش و پاسخ‌ها و اختلاف‌نظرهای کسانی که هر روز به صورت عملی در حال انطباق قوانین با مصادیق واقعی هستند می‌تواند اطلاعات کاربردی و عملی را در اختیار خوانندگان قرار دهد.

اگرچه فارغ‌التحصیلان حقوق بیش از سایرین به مطالعه رویه قضائی نیازمند هستند؛ اما هیچ قشری از جامعه بزرگ رشته حقوق قضائی بی‌نیاز از مطالعه و تحقیق و تفحص در این حوزه علمی نمی‌باشد؛ زیرا رویه قضائی در واقع محرک رشته حقوق است که دائم در حال تغییر و تحول می‌باشد و غفلت از این حوزه موجب عقب‌ماندگی از علم واقعی حقوق و جامعه حقوقدانان خواهد شد. از این رو ناشران تخصصی این حوزه، هرکدام به طریقی نسبت به جمع‌آوری و انسجام‌بخشی به مطالب و موضوعات راجع به رویه قضائی اقدام می‌کنند که انتشارات چراغ دانش نیز در همین راستا و برای انجام بخشی از وظایف فرهنگی خود در نظر دارد نسبت به تدوین و جمع‌بندی مطالب رویه قضائی به صورت منظم و منحصر به فرد با ویژگی‌های مخصوص برای هر دعوا طی یک کتاب جداگانه به صورت کاربردی و با دسترسی آسان به مطالب هر دعوا اقدام نماید لذا در راستای تأمین این هدف، مجموعه‌ای از کتاب‌ها تحت عنوان کلی «دعوا... در رویه دادگاه‌ها» که شامل موارد زیر است تدوین و تألیف خواهد شد:

۱. آراء وحدت رویه؛

۲. آرای اصراری؛

۳. آراء شعب دیوان عالی کشور؛

۴. آراء دادگاه‌های بدوی و تجدیدنظر؛

۵. نشست‌های قضائی؛

۶. نظریه‌های مشورتی؛

۷. قوانین و مقررات مرتبط با موضوع؛

۸. نمونه دادخواست و معرفی دعوا.

در این مجموعه سعی شده است رویه قضائی کشور در خصوص هر دعوا به صورت منسجم و منظم گردآوری شود تا وکلا، حقوقدانان و قضات محترم در مراجعه به رویه قضائی در کمترین زمان به بهترین وجه مطالب مطلوب خود را یافته و استفاده نمایند. با توجه به تعدد بسیار آراء دادگاه‌ها (دادگاه بدوی و تجدیدنظر) در برخی موارد حداکثر سعی بر آن بوده از موارد متفاوت آراء صادره در موضوع نمونه در قسمت رأی آورده شود و همچنین در سایر موارد؛ مثل آراء وحدت رویه، آراء دیوان عالی کشور، موارد مرتبط به موضوع ذکر شده است تا با توجه به اهمیت این آراء مورد استفاده خوانندگان و مراجعه‌کنندگان عزیز قرار گیرد.

مختصر ویژگی‌های کتاب:

۱. تدوین و گردآوری منظم و منسجم تمام مطالب مربوط به دعوا؛

۲. تقسیم‌بندی موضوعی برای هر کدام از مطالب؛

۳. ارائه معرفی دعوا و نمونه دادخواست در اول مجموعه؛

۴. ذکر عنوان برای هر مطلب به صورت خلاصه در فهرست؛

۵. دسترسی سهل و آسان به مطلب دلخواه در کمترین زمان.

«گروه پژوهشی» انتشارات مفتخر خواهد شد از تجربیات، آراء و سایر مطالب حقوقی موجود نزد اساتید، وکلا، حقوقدانان و سایر همکاران در راستای مفیدتر شدن مجموعه در چاپ‌های بعدی استفاده نماید. لذا موجب خرسندی خواهد بود که خوانندگان عزیز از هر صنف ضمن ارسال انتقادات و پیشنهادات خود در مورد هر کدام از موضوعات به صورت (کتبی یا از طریق ایمیل یا تلفنی) ما را در پر بار کردن مجموعه حاضر یاری فرمایند.

مدیر مسئول انتشارات

یک هزار و سیصد و نود و شش

فصل اول

معرفی جرم جعل و استفاده از سند
مجعول و نمونه شکوائیه

مبحث اول: روند عملی رسیدگی به جرم در دادسرا و دادگاه^۱

برای رسیدگی به هر عنوان مجرمانه مراحل چهارگانه‌ای وجود دارد که شاکی باید ضمن آگاهی از این مراحل اقداماتی که به وی مربوط و منتسب می‌باشد را انجام داده تا شکوائیه وی ثبت و انجام تحقیقات و تعقیب رسیدگی و صدور حکم و اعمال مجازات فراهم گردد.

گفتار اول: تنظیم شکوائیه و مراجعه به دادسرای صالح

اولین اقدام شاکی برای اعلام جرم و تظلم خواهی تنظیم شکوائیه می‌باشد؛ چرا که مطابق ماده ۶۴ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ یکی از جهات قانونی برای شروع به تعقیب، شکایت شاکی یا مدعی خصوصی است البته اگر جرم جنبه عمومی داشته باشد اقامه دعوا و تعقیب متهم از این جنبه از وظایف دادستان محسوب می‌شود.

الف) نحوه تنظیم شکوائیه و شرایط آن: به تکلیف ماده ۶۸ قانون آیین دادرسی کیفری شاکی یا مدعی خصوصی می‌تواند شخصاً یا توسط وکیل شکایت کند در شکوائیه موارد زیر قید می‌شود.

۱. نام و نام خانوادگی، نام پدر، سن، شغل، میزان تحصیلات، وضعیت تأهل، تابعیت، مذهب، شماره شناسنامه، شماره ملی، نشانی دقیق و در صورت امکان نشانی پیام‌نگار (ایمیل)، شماره تلفن ثابت و همراه و کدپستی شاکی؛

۲. موضوع شکایت، تاریخ و محل وقوع جرم؛

۳. ضرر و زیان وارده به مدعی و مورد مطالبه وی؛

۴. ادله وقوع جرم، اسامی، مشخصات و نشانی شهود و مطلعان در صورت امکان؛

۵. مشخصات و نشانی مشتکی‌عنه یا مظنون در صورت امکان؛

۱. روند رسیدگی عملی برای «مجموعه کتب کیفری... در رویه دادگاه‌ها» به رشته تحریر درآمده است؛ لیکن به طور مفصل معرفی هر جرم حسب عنوان تعریف شده در کتاب به همراه ارکان تشکیل دهنده آن در مبحث دوم تشریح گردیده است.

قوه قضائیه مکلف است اوراق متحدالشکل مشتمل بر موارد فوق را تهیه کند و در اختیار مراجعان قرار دهد تا در تنظیم شکوائیه مورد استفاده قرار گیرد. عدم استفاده از اوراق مزبور مانع استماع شکایت نیست.

بعد از تنظیم شکوائیه شاکی باید از دو جهت تمبر باطل نمایند:

۱. تمبر از بابت تصدیق اوراق پیوستی: همزمان با تنظیم شکوائیه باید شاکی تمامی اسناد و مدارک و ادله مکتوب خود را پیوست شکوائیه نموده و این اسناد را به تکلیف بند ۱۷ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین باید با پرداخت مبلغ «۵۰,۰۰۰ ریال» مصدق نماید.

۲. تمبر هزینه شکایت کیفری: باید با مراجعه به واحد تمبر در دادسرای مربوطه مطابق بند ۴ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین با پرداخت مبلغ «۵۰,۰۰۰» تمبر از بابت هزینه شکایت ابطال نماید.

ب) تقدیم شکوائیه به دادسرای صالحه: بعد از تنظیم شکوائیه، دومین اقدام شاکی تقدیم این عرض حال به دادسرای صالح برای رسیدگی می‌باشد.

مستفاد از ماده ۱۱۶ قانون آیین دادرسی کیفری سلسله مراتب صلاحیت دادسرای‌های برای رسیدگی به جرم به شرح ذیل می‌باشند:

۱. دادسرای محل وقوع جرم: اصل و قاعده این است که شاکی باید ابتدائاً شکوائیه خود را به دادسرای محل وقوع جرم تقدیم نمایند.

۲. دادسرای محل کشف جرم یا دستگیری متهم: اگر محل وقوع جرم مشخص نباشد شکوائیه به دادسرا تقدیم می‌شود که جرم در حوزه آن کشف شده یا متهم دستگیر شده است.